

DE DUUR VAN EEN LESBLOK,
EEN BEVRAGING BIJ UGENT-STUDENTEN

Ben De Slagmulder, Emma Moerman, Nathan Steyaert, Mathijs van Noort

GENTSE STUDENTENRAAD - UNIVERSITEIT GENT

Geschreven in maart 2021.

1	Situering	2
2	Opzet	3
2.1	Duur van een lesblok	3
2.2	Pauze-indeling	3
3	Resultaten	5
3.1	Respons	5
3.2	De duur van een lesblok	5
3.3	T-testen	7
3.4	Pauze-indeling	8
4	Conclusie	9

1 SITUERING

De laatste twee academiejaren aan de UGent waren op zijn zachtst gezegd bewogen. We hebben met zijn allen een omschakeling meegemaakt die indrukwekkend was: ondanks de zware omstandigheden hebben lesgevers en studenten spreekwoordelijke bergen verzet. In die tijd zijn we er ook toe geforceerd om op een andere manier naar ons onderwijs te kijken, en soms voor praktijken te kiezen die we eerder onmogelijk achtten.

Een van de zaken die heel anders was dit academiejaar was de duur van een les: vaak is ervoor gekozen lessen on-campus in te korten, enerzijds omdat er nood was aan ventilatie bij fysieke lessen, anderzijds omdat studenten bij online lessen aangaven moeite te hebben met concentratie¹.

Studenten gaven vaak aan dat de kortere lessen aangenamer waren, of net dat de heel lange lessen hen sterk frustrerden. De bevraging die in de zomer werd georganiseerd gaf al aan dat veel studenten kortere lessen prefereerden². Deze bevraging heeft een andere opzet en is gelanceerd in een andere context, waarin veel studenten al kortere lesblokken meegemaakt hebben.

De bevraging is verspreid via de Uforapagina³, de Facebookpagina van de Gentse Studentenraad en door studenten, assistenten, verenigingen, etc. via Facebook en andere kanalen.

De enquête liep van dinsdag 9 maart tot en met vrijdag 11 maart 2021. Dit zijn de resultaten, en wat we eruit kunnen leren.

---

¹In de maanden voorafgaand de bevraging is het vaak ter onzer ore gekomen dat lesgevers frequenter pauzes gaven, maar ook dat sommige lesgevers net minder frequent pauze gaven.

²Zie https://gentsestudentenraad.be/static/files/8b7ba0f6-c7f0-4946-a556-a8939f95441d-GSR_Rapport_Onderwijs_in_code_rood.pdf, pagina 10.

³Op deze pagina zijn nagenoeg alle studenten aan de UGent, uitgesloten BA 1, ingeschreven.

2 OPZET

Er werden in totaal zes inhoudelijke meerkeuzevragen gesteld. De eerste drie vragen peilden telkens naar opinie over de duur van een lesblok, de laatste drie gingen in op de pauze-indeling in de verschillende situaties.

2.1 DUUR VAN EEN LESBLOK

De drie vragen zijn telkens op dezelfde manier gesteld, waarbij telkens gevraagd werd 3 opties te rangschikken.

- Optie A: lesblokken van 90 minuten, waarvan 15 minuten pauze- of verplaatsingstijd.
- Optie B: lesblokken van 75 minuten, waarvan 15 minuten pauze- of verplaatsingstijd.
- Optie C: lesblokken van 60 minuten, waarvan 15 minuten pauze- of verplaatsingstijd.

Uiteraard kon een student ook telkens gewoon “geen mening” aanduiden, om onder meer ervoor te zorgen dat studenten die geen practica of werkcolleges hebben de cijfers niet beïnvloeden. Het aanduiden van “geen mening” betekent echter niet dat de student deze lesvorm niet heeft ervaren binnen de opleiding. Dit onderscheid kunnen we niet maken in de resultaten. Alle voorstellen werden ook kort gekaderd met voor- en nadelen.⁴

De eerste vraag peilde naar de duur van een lesblok in het geval van een hoorcollege, de tweede in het geval van een werkcollege en de laatste in het geval van een practicum.

Een aantal kritische reflecties zijn hierbij nodig. Eerst en vooral is de opdeling tussen hoorcolleges, werkcolleges en practica misschien heel normaal en duidelijk voor sommige richtingen, bij andere richtingen is de grens hiertussen niet zo duidelijk. Daarnaast bestaan er verschillende invullingen en praktijken bij de verschillende lesvormen per faculteit en opleiding. Eenzelfde term omvat verschillende variaties van de lesvorm in praktijk.

Een tweede reflectie die moet gemaakt worden is dat practica zeer sterk uiteen kunnen lopen. Een practicum in de archeologie is niet vergelijkbaar met een practicum in de geneeskunde, en zelfs binnen één opleiding is het moeilijk een algemeen beeld te krijgen over de organisatie van practica. Hoewel de resultaten in deze bevraging een indicatie geven over de geprefereerde lesduur van een practicum, is het aangewezen dat opleidingen samen met roosteraars en studenten bekijken hoe deze practica het best worden vormgegeven.

2.2 PAUZE-INDELING

Bij elke optie werd op voorhand 15 minuten bepaald als de nodige verplaatsingstijd aan het einde van een lesblok. Met *verplaatsingstijd* of *wisseltijd* wordt de tijd bedoeld die nodig is om zich tussen lokalen of campussen te verplaatsen. In het geval meerdere lesblokken van hetzelfde vak na elkaar worden gegeven, wordt deze tijd tussen lesblokken gedefinieerd als *pauze*.

In vragen vier en vijf werden de studenten gevraagd om de meest wenselijke duur van een pauze aan te duiden, indien respectievelijk twee en drie lesblokken van 60 minuten elkaar opvolgen, en in vraag zes indien twee lesblokken van 75 minuten elkaar opvolgen.

---

⁴Deze voor- en nadelen werden opgesteld vanuit de expertise van de bestuurders onderwijs, de werkgroep onderwijs en een gesprek over het onderwerp met een expert.

Section 2. Opzet

De opties bij vraag vier waren:

- een pauze van 15 minuten,
- een pauze van 10 minuten.

De opties bij vraag vijf waren:

- twee pauzes van 10 minuten,
- twee pauzes van 15 minuten,
- één pauze van 15 minuten en één pauze van 10 minuten.

De opties bij vraag zes waren:

- een pauze van 10 minuten,
- een pauze van 15 minuten.

3 RESULTATEN

3.1 RESPONS

De responsgraad was, ondanks de korte tijdspanne waarin de bevraging werd opengesteld, relatief hoog. In totaal hebben 3.191 studenten de enquête ingevuld.

3.2 DE DUUR VAN EEN LESBLOK

In deze sectie worden voornamelijk de opties A (lesblok van 90 min.) en B (75 min.) vergeleken. Optie C (60 min.) werd over de gehele lijn het minst verkozen. De universiteitsbrede resultaten zijn als volgt:

	Hoorcollege	Werkcollege	Practicum
Liefst A, dan B	17,4	38,6	49,5
Liefst A, dan C	0,4	0,7	0,6
Liefst B, dan A	37,6	25,1	10,4
Liefst B, dan C	28,7	18	7,6
Liefst C, dan A	0,7	1	0,5
Liefst C, dan B	14,8	12,5	6,3
Geen mening	0,3	4,2	25,1

Tabel 1: Antwoorden in percentages

Aangezien optie C over het algemeen het minst verkozen werd, zal de focus in de volgende analyses voornamelijk liggen bij opties A en B. De data waarbij optie C als voorkeur werd opgegeven, worden telkens ingedeeld bij A of B via *instant runoff-voting*, volgens hun tweede voorkeur.

Wat hoorcolleges betreft werden onderstaande resultaten bekomen.

Faculteit	Aandeel voor B	Respondenten	95%-betrouwbaarheidsinterval
PS	0,82	146	[0, 76; 0, 88]
RE	0,93	179	[0, 89; 0, 97]
PP	0,85	535	[0, 82; 0, 88]
LW	0,76	240	[0, 70; 0, 81]
EB	0,84	248	[0, 80; 0, 89]
EA	0,73	289	[0, 68; 0, 78]
WE	0,83	358	[0, 79; 0, 87]
BW	0,74	219	[0, 69; 0, 80]
FW	0,94	124	[0, 89; 0, 98]
GG	0,78	493	[0, 74; 0, 82]
DI	0,93	166	[0, 89; 0, 97]
Totaal	0,81	3180	[0, 80; 0, 83]

Tabel 2: Preferentie voor optie A tegenover optie B voor hoorcolleges, per faculteit, in percentage, met 95%-betrouwbaarheidsinterval.

De significante verschillen tussen faculteiten zijn beperkt. We kunnen met redelijke zekerheid zeggen dat elke faculteit een ruime voorkeur toont voor optie B, sterker nog een voorkeur met 2/3e meerderheid (exclusief mensen zonder mening).

Op opleidingsniveau zien we hetzelfde fenomeen. Uitsluitend kijkend naar de richtingen met minstens 10 respondenten, is er een meerderheid in alle richtingen, en telkens ook een 2/3e meerderheid met uitzon-

Section 3. Resultaten

dering van Industriële wetenschappen (62%) en Chemie (63%).

We kunnen concluderen dat er een zeer ruime consensus is bij hoorcolleges voor lesblokken van 75 minuten, waarvan 60 minuten effectieve lestijd.

Met betrekking tot de werkcolleges zien de resultaten er anders uit.

Faculteit	Aandeel voor B	Respondenten	95%-betrouwbaarheidsinterval
PS	0,68	133	[0, 60; 0, 76]
RE	0,74	331	[0, 70; 0, 79]
PP	0,73	472	[0, 69; 0, 77]
LW	0,68	236	[0, 62; 0, 74]
EB	0,71	241	[0, 65; 0, 77]
EA	0,47	287	[0, 42; 0, 53]
WE	0,36	353	[0, 31; 0, 41]
BW	0,41	219	[0, 34; 0, 48]
FW	0,49	123	[0, 40; 0, 58]
GG	0,49	472	[0, 44; 0, 53]
DI	0,58	170	[0, 50; 0, 65]
Totaal	0,58	3057	[0, 56; 0, 60]

Tabel 3: Preferentie voor optie A tegenover optie B voor werkcolleges, per faculteit, in percentage, met 95%-betrouwbaarheidsinterval.

Men ziet op het eerste zicht een sterk verschil tussen de α -faculteiten enerzijds en de β - en γ -faculteiten anderzijds, met de faculteit diergeneeskunde als uitzondering.

Dit verschil kan deels verklaard worden door de aard van de werkcolleges in de verschillende faculteiten. Een definitieve verklaring voor de verschillen tussen werkcolleges kan op basis van deze bevraging echter niet gegeven worden en het is bijgevolg aangeraden om hier verder onderzoek naar te voeren.

Verder kan in de antwoorden van de faculteit Wetenschappen een discrepantie vastgesteld worden tussen preferentie voor hoor- en werkcolleges. Dit verschil kan mogelijks verklaard worden door de vele werkcolleges die eigen zijn aan de faculteit.

Elke opleiding met tien of meer respondenten lag in lijn met zijn faculteit, met uitzondering van de Lichamelijke Opvoeding, Logopedie en audiologie (GG), Biowetenschappen (BW, deze richting had een gelijke stand tussen A en B), Industriële Wetenschappen (EA), Sociaal Werk (PP, deze richting had een gelijke stand tussen A en B) en Farmaceutische wetenschappen (FW).

Dit maakt ons niet veel wijzer, uiteraard, aangezien in veel van deze opleidingen het resultaat niet significant veel verschilt van 50%.

De resultaten wat de practica betreft zijn weergegeven in tabel 4 op de volgende pagina.

We zien een opvallend lagere respons vanuit de faculteiten waar (traditionele) practica maar zelden voorkomen: Politieke en Sociale Wetenschappen, Letteren en Wijsbegeerte, en Rechten en Criminologie. De faculteiten Economie en Bedrijfskunde en Psychologie en Pedagogische Wetenschappen vertonen ook een lagere respons, maar relatief gezien wel meer.

Niet toevallig zien we bij die eerste drie faculteiten (PS, LW en RE) een heel ander beeld dan de andere faculteiten. Al de faculteiten waarbij “traditionele” practica een groot deel van de opleiding bevatten zijn geen voorstander van optie B. Dit kan, lattend op de motivaties die we gekregen hebben op de antwoorden, misschien beter geïnterpreteerd worden als een vraag om geen standaardlesblokindeling in te voeren voor practica. Studenten zien in dat er tussen practica zeer grote verschillen zijn.

Faculteit	Aandeel voor B	Respondenten	95%-betrouwbaarheidsinterval
PS	0,56	55	[0, 43; 0, 69]
RE	0,68	143	[0, 61; 0, 76]
PP	0,65	390	[0, 60; 0, 69]
LW	0,57	141	[0, 49; 0, 65]
EB	0,44	145	[0, 36; 0, 52]
EA	0,18	259	[0, 13; 0, 22]
WE	0,11	302	[0, 07; 0, 14]
BW	0,09	212	[0, 06; 0, 14]
FW	0,06	110	[0, 02; 0, 11]
GG	0,22	463	[0, 18; 0, 26]
DI	0,23	168	[0, 17; 0, 30]
Totaal	0,32	2388	[0, 31; 0, 34]

Tabel 4: Preferentie voor optie A tegenover optie B voor practica, per faculteit, in percentage, met 95%-betrouwbaarheidsinterval.

3.3 T-TESTEN

Om een beter zicht te krijgen op de verschillen tussen de faculteiten, voeren we een reeks statistische testen uit. Door middel van ongepaarde t-testen vergelijken we hoe vaak optie B van lesblokken van 75 minuten (60 effectieve les + 15 verplaatsingstijd), (relatief gezien) is gekozen tussen respondenten binnen één faculteit en de respondenten daarbuiten. Voor de eenvoud verwijzen we hieronder naar optie B ook als 60+15 minuten. Met een tweezijdige nulhypothese dat beide groepen eenzelfde gemiddelde hebben bekomen we volgende resultaten op een significantieniveau van 5%:

Voor hoorcolleges zien we het volgende:

- Faculteiten EB, FW en DI wijken significant af van de rest wat betreft optie B; De voorkeur voor een effectieve lesduur van 60 minuten (plus 15 minuten verplaatsingstijd) is in deze drie faculteiten meer uitgesproken dan bij de andere faculteiten.
- Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur blijkt minder uitgesproken in hun voorkeur voor 60+15 minuten per lesblok. Bemerkt dat, zoals eerder vermeld, de voorkeur voor 60+15 minuten nog altijd ruimschoots domineert over de andere opties.

Werkcolleges worden op verschillende faculteiten en in verschillende opleidingen anders ingevuld, intuïtief meer dan bij hoorcolleges. Bij het doornemen van onderstaande resultaten dient men daarom die verschillen in gedachten te houden.

- Faculteit Economie en Bedrijfskunde en Letteren en Wijsbegeerte uiten zich als de grootste voorstanders van het inkorten van werkcolleges tot lesblokken van 60+15 minuten.
- FWE is de enige faculteit waarbij we een minder enthousiasme voor werkcolleges van slechts 60 minuten effectieve lestijd detecteren.

Analoog aan werkcolleges kan de invulling van practica sterk variëren tussen opleidingen en faculteiten. Debatten, labo's en taalpractica zijn reeds drie werkvormen die doorgaans als practica worden geclassificeerd, maar elk een eigen dynamiek kennen. Net zoals bij de resultaten van werkcolleges dient men zich hier ook bewust te zijn van het spectrum aan verschillende soorten practica.

- Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, alsook Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, zijn grote voorstanders van verkorte practica van 60+15 minuten. In het bijzonder bij FPPW is deze voorkeur zeer sterk.
- De faculteiten WE, FW, BW en EA hebben een minder sterke voorkeur voor practica van 60+15 minuten (maar nog steeds domineert de keuze voor optie B van 60+15 minuten). Vooral voor de faculteit Wetenschappen is de voorkeur voor deze optie B beduidend lager. Voor FFW, FBW en FEA is het verschil met de overige faculteiten wat betreft voorkeur voor practica van 60+15 minuten minder en minder groot.

Section 3. Resultaten

De bemerkingen voor practica en werkcolleges indachtig, alsook afgaand op de faculteiten met afwijkende voorkeur, loont het mogelijks de moeite om de resultaten te bekijken op niveau van α -, β en γ -faculteiten. Dit kan in een later stadium onderzocht worden. Bemerkt ook dat het detecteren van afwijkingen voor faculteiten afhangt van het aantal respondenten in die faculteit. Indien een faculteit weinig respondenten kent, zal het minder snel gedetecteerd worden wanneer deze afwijkt van de norm. Omgekeerd zal een faculteit met grote respons sneller genoemd worden als deze, al dan niet in zeer kleine mate, afwijkt van de rest.

3.4 PAUZE-INDELING

Er werden drie vragen gesteld over hoe studenten de pauze-indeling willen zien. Aangezien studenten met ruime meerderheid Optie C verwierpen gaan we niet diep in op vragen 4 en 5. Op vraag 4 (“Stel dat je twee lesblokken van 60 minuten na elkaar hebt, hoe zie je de pauzeverdeling dan het liefst?”), antwoordt 69,4% dat ze één pauze van 10 minuten na 50 minuten willen, 27,6% dat ze een pauze van 15 minuten na 45 minuten willen, en 3% verklaart geen mening te hebben. Op vraag 5 (“Stel dat je drie lesblokken van 60 minuten na elkaar hebt, hoe zie je de pauzeverdeling dan het liefst?”) antwoordt 59,8% dat ze twee keer een pauze van 10 minuten na 50 minuten willen, 37,2% wilt twee pauzes van 15 minuten, en terug heeft 3% geen mening.

Vanwege de preferentie voor 75 minuten is vraag 6 (“Stel dat je twee lesblokken van 75 minuten na elkaar hebt, hoe zie je de pauzeverdeling dan het liefst?”) waarschijnlijk het interessantst. De verdeling daarvan per faculteit ziet er als volgt uit.

Faculteit	10 minuten pauze	15 minuten pauze	Geen mening
Totaal	0,20	0,76	0,2
PS	0,15	0,80	0,4
WE	0,20	0,77	0,2
PP	0,17	0,80	0,2
GG	0,22	0,75	0,2
EA	0,25	0,72	0,2
RE	0,20	0,76	0,2
DI	0,14	0,84	0,1
FW	0,16	0,81	0,1
LW	0,26	0,70	0,3
EB	0,21	0,74	0,3
BW	0,23	0,73	0,3

Tabel 5: Hoeveel minuten pauze willen studenten met twee lesblokken van 75 minuten?

4 CONCLUSIE

Voor hoorcolleges is er een zeer duidelijke voorkeur voor lesblokken van 75 minuten over alle faculteiten heen, tegenover lesblokken van 60 minuten of 90 minuten. Voor werkcolleges is de voorkeur minder uitgesproken. De α -faculteiten en de Faculteit Diergeneeskunde zijn fan van blokken van 75 minuten, de rest prefereert 90 minuten. Voor practica is de voorkeur voor 75 er bij de Politieke en Sociale Wetenschappen, Rechten en Criminologie, Psychologie en Pedagogische Wetenschappen en Letteren en Wijsbegeerte, en de rest prefereert 90 minuten. Lesblokken van 60 minuten worden over de hele lijn afgekeurd.

Indien meerdere lesblokken van 75 minuten aaneen zouden worden geschakeld, prefereren studenten dat de verplaatsingstijd (15 minuten) als pauze zou gegeven worden.

Er is ook veel interessants te halen uit de bemerkingen in de open vragen, deze informatie gaat later komen.